

Decyzja

Prezydium KK

nr 26/26

ws. opinii o projekcie ustawy MRPiPS o umorzeniu należności dochodzonych przez ZUS
powstałych przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zgłasza następujące uwagi do projektu ustawy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 marca 2026 r. o umorzeniu należności dochodzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych powstałych przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Projekt ustawy o umorzeniu należności dochodzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych powstałych przed dniem 1 stycznia 1999 r., zwany dalej „projektem”, przewiduje umorzenie z mocy prawa nieprzedawnionych należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, na Fundusz Pracy, na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych powstałych przed dniem 1 stycznia 1999 r. oraz związanych z należnościami składkowymi odsetek za zwłokę, dodatkowych opłat, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia a także kosztów i wydatków egzekucyjnych. Umorzeniu nie miałyby podlegać należności zabezpieczone hipoteką oraz należności co do których osoba zadłużona złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umorzenia. Umorzenie nie wpływałoby negatywnie na wysokość świadczeń z ubezpieczenia społecznego osób, za które nie zostały opłacone składki na ubezpieczenia społeczne za wyjątkiem osób opłacających składki same za siebie (w tym osób prowadzących pozarolniczą działalność oraz osób z nimi współpracujących), w przypadku których nieopłacone składki nie byłyby uwzględniane przy ustalaniu kapitału początkowego.

Jak wynika z uzasadnienia projektu przyczyną podjęcia inicjatywy legislacyjnej jest utrwalony i stwierdzony w praktyce problem związany z niską efektywnością działań związanych z egzekwowaniem wierzytelności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek powstałych przed dniem 1 stycznia 1999 r. Jak wynika z Oceny Skutków Regulacji (OSR) dołączonej do opiniowanego projektu wartość zobowiązań składkowych, których dotyczyłoby umorzenie wynosi 175,7 mln zł a łączna wartość nieprzedawnionych należności

składkowych powstałych przed dniem 1 stycznia 1999 r. wynosi 315 016 690 zł. Takie nieprzedawnione należności składkowe występują na 7 109 kontach płatników składek. Jak stwierdzają autorzy projektu z punktu widzenia systemowego i ekonomicznego kontynuowanie działań zmierzających do wyegzekwowania tych należności jest niecelowe. Wysokie koszty osobowe, organizacyjne oraz egzekucyjne ponoszone przez ZUS nie znajdują uzasadnienia w osiągniętych wpływach, co obciąża zarówno budżet państwa jak i sam ZUS, który jest instytucją odpowiedzialną za administrowanie Funduszem Ubezpieczeń Społecznych.

Zdaniem Prezydium KK opiniowany projekt został oparty na pesymistycznych założeniach dotyczących skuteczności działań związanych z egzekwowaniem nieprzedawnionych wierzytelności składkowych ZUS powstałych przed dniem 1 stycznia 1999 r. Jak wynika z informacji zawartych w OSR dołączonej do opiniowanego projektu, w wyniku działań związanych z egzekwowaniem należności składkowych podejmowanych przez ZUS w okresie od 2018 r. do połowy 2025 r. wartość zadłużenia powstałego przed dniem 1 stycznia 1999 r. zmniejszyła się o 103 mln zł (z 418 do 315 mln zł) zaś liczba kont płatników składek, na których występowało takie zadłużenie spadła o blisko połowę (z 14 054 do 7 109). W tym okresie szczególnie wysoką skutecznością w dochodzeniu nieprzedawnionych należności składkowych ZUS wykazał w latach 2018 i 2020, w których zanotowano wysokie wpływy z egzekucji tych należności w sposób znaczący przewyższające koszt obsługi zadłużenia.

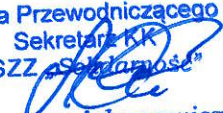
W opinii Prezydium KK ocena projektu nie może być dokonywana wyłącznie przez pryzmat relacji pomiędzy prognozowanymi kosztami obsługi zadłużenia a prognozowaną efektywnością działań związanych z egzekwowaniem wierzytelności Zakładu. Proponowana regulacja dotyczy materii wrażliwej z punktu widzenia przychodów systemu finansów publicznych tj. przychodów składkowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Rozwiązania prawne przyjmowane w tym obszarze przez ustawodawcę wpływają na przyszłe zachowania podmiotów uczestniczących w tym systemie, zwłaszcza zachowania płatników składek. Decyzja o umorzeniu nieprzedawnionych należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne stanowi sygnał na przyszłość dla płatników składek, że być może nie opłaca się płacić składek bo w przyszłości jest szansa na umorzenie zaległości składkowych z tego tytułu bez większych negatywnych konsekwencji dla ochrony ubezpieczeniowej osób, za które składki nie zostały opłacone. Uchwalenie opiniowanego projektu ustawy może zatem wpłynąć negatywnie na dyscyplinę w zakresie realizacji obowiązków składkowych przez

płatników składek, co może przełożyć się na zwiększenie poziomu zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, co z kolei może spowodować wzrost kosztów obsługi zadłużenia z tytułu składek nieopłaconych po dniu 31 grudnia 1998 r. po stronie ZUS. Uchwalenie projektu może zatem przyczynić się w przyszłości do obniżenia poziomu przychodów składkowych nie tylko Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale także Narodowego Funduszu Zdrowia, Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Z tych powodów projekt zasługuje na negatywną opinię.

Spała, 24 marca 2026 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

Zastępca Przewodniczącego KK
Sekretarz KK
NSZZ „Solidarność”

Grzegorz Adamowicz